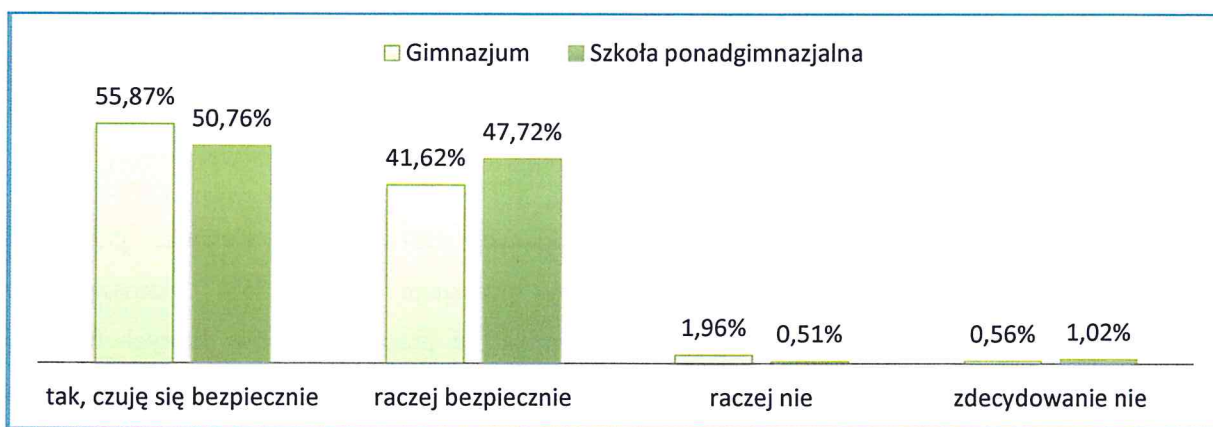
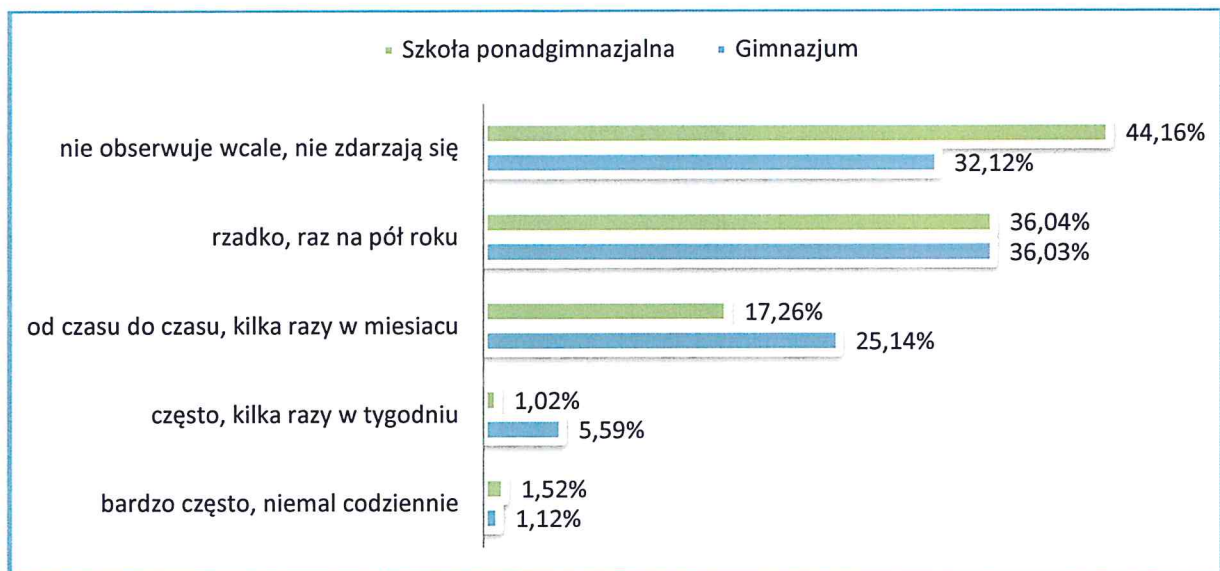

Wysokie są również noty uczniów w stosunku do poziomu bezpieczeństwa w szkole zarówno wśród młodszych, jak i starszych respondentów. Zdecydowana większość badanych deklaruje, iż w szkole czuje się bezpiecznie. Jak wynika z analizy 55,87% uczniów gimnazjum i 50,76% uczniów szkół ponadgimnazjalnych czuje się w szkole bezpiecznie, a kolejne 41,62% uczniów młodszych i 47,72% uczniów starszych raczej bezpiecznie. Jest naprawdę niewielka grupa uczniów, którzy nie zawsze czują się bezpiecznie w środowisku szkolnym. Odpowiedzi, że w szkole jest raczej niebezpiecznie udzieliło zaledwie 1,96% gimnazjalistów i 0,51% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Nieliczni – 0,56% młodszych respondentów i 1,02% starszych określili szkołę jako miejsce bardzo niebezpieczne.

Wykres 10. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Pomimo, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej. Choć, jak wynika z badań, mają one charakter incydentalny. 32,12% gimnazjalistów i 44,16% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznaje, iż w szkole nie obserwuje wcale zjawisk przemocy. 36,03% młodszych uczniów i 36,04% starszych ankietowanych twierdzi, że takie sytuacje mają miejsce rzadko, raz na pół roku. 25,14% gimnazjalistów i 17,26% uczniów szkół ponadgimnazjalnych jest świadkiem przemocy wobec innych uczniów kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu obserwuje takie zjawisko 5,59% młodszych badanych i 1,02% starszych. Zaledwie 1,12% gimnazjalistów i 1,52% uczniów szkół ponadgimnazjalnych obserwuje takie zjawiska codziennie.

Wykres 11. Jak często obserwujesz zjawisko przemocy w szkole?

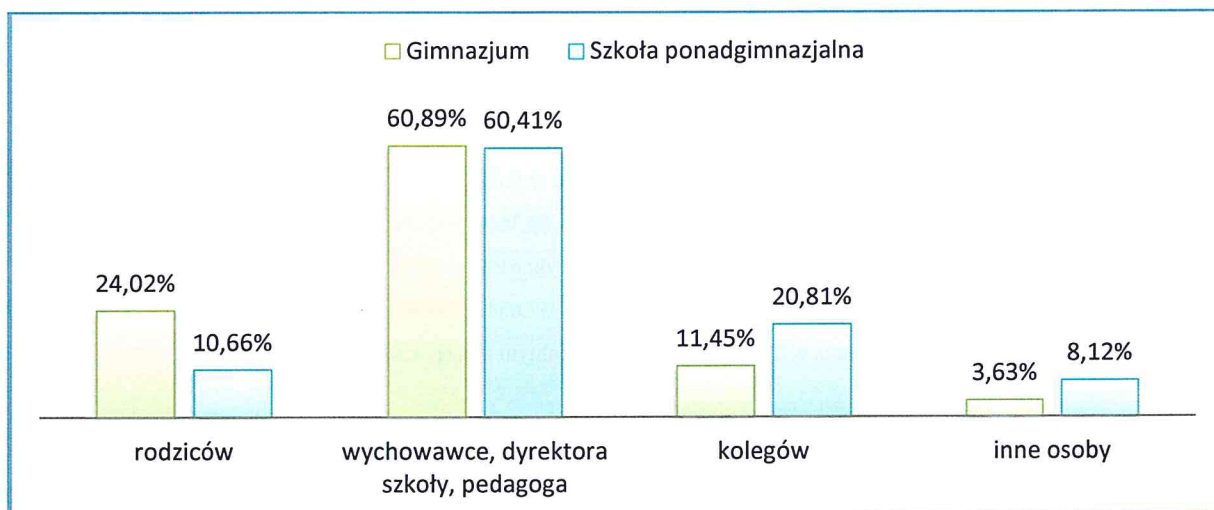
Niewielu zarówno starszych, jak i młodszych badanych doświadczyło zjawiska przemocy. Do osobistego doświadczenia zjawiska przemocy przyznaje się 19,55% gimnazjalistów i 16,24% uczniów starszych. Co więcej z badań wynika, że procent uczniów, których boją się ankietowani, jest nie za duży i podobny w obu grupach, gdyż badania pokazują, że 11,73% młodszych respondentów i 10,66% starszych uważa, że są w szkole uczniowie, których się boją. Należy jednak pamiętać, że istnieje spora grupa osób, która wstydzi się przyznać do bycia ofiarą przemocy lub do uzewnętrznienia strachu w stosunku do innych uczniów.

Doświadczenie przemocy	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna
Tak	19,55%	16,24%
Nie	80,45%	83,73%
Rówieśnicy w środowisku szkolnym, których się boisz	11,73%	10,66%

Tabela 6. Doświadczenie przemocy wśród uczniów

Zapytaliśmy także uczniów o instytucje, które zajmują się pomocą osobom dotkniętym przemocą. 21,51% gimnazjalistów i 24,87% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że zna dokładną lokalizację kilku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy osobom pokrzywdzonym. Ponad połowa starszych ankietowanych - 50,76% i 42,74% młodszych, przyznało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie, gdzie i do kogo udać się po pomoc. 35,75% gimnazjalistów i 24,37% starszych uczniów nie zna w swoim środowisku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy osobom dotkniętym przemocą. Z badań wynika, że wiedza na temat instytucji zajmujących się pomocą osobom w potrzebie wraz z wiekiem jest coraz większa. Starsi uczniowie wykazują większą znajomość dokładnych lokalizacji takich instytucji, ale choć nie wszyscy badani potrafią nazwać taki ośrodek

pomocy, to jednak wiedzą, gdzie się udać. Na pytanie, kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy 60,89% uczniów gimnazjum i 60,41% uczniów szkół ponadgimnazjalnych odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga. 24,02% młodszych badanych i 10,66% starszych zawiadomi o takim fakcie rodziców. 20,81% uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 11,45% uczniów gimnazjum w tej sytuacji zagrożenia przemocą szukałoby wsparcia wśród swoich rówieśników, a 3,63% młodszych ankietowanych i 8,12% starszych wskazało na inne osoby np. policję. Warto zwrócić uwagę, iż wraz z wiekiem zaufanie do powierzenia informacji na temat przemocy dyrektorowi, pedagogowi czy wychowawcy jest podobne, natomiast w stosunku do rodziców diametralnie spada, a dzieci szukają wsparcia u kolegów.

Wykres 12. Kogo zawiadomisz jeżeli będziesz świadkiem przemocy?

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy uczniów o odpowiedź, czy spotkali się z konkretnymi formami przemocy. Jak widać na podstawie odpowiedzi udzielanych przez respondentów w badaniu uczniowie znają różne formy przemocy.

50,56% uczniów gimnazjum i 56,35% uczniów szkół ponadgimnazjalnych zna zjawiska przemocy takie jak: złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory np. FB, Twitter Skype i inne. Z publikowaniem w Internecie obraźliwych informacji zetknęło się 45,81% młodszych badanych i 54,31% starszych, a z amatorskimi filmami video 31,84% badanych uczniów gimnazjum i 32,49% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Aż 62,44% starszych respondentów i 60,34% młodszych spotkała się z poniżaniem. Blisko połowie badanych – 42,18% gimnazjalistów i 47,72% uczniów szkół ponadgimnazjalnych znane jest zjawisko zastraszania, a 68,72% gimnazjalistów i 76,14% ankietowanych ze starszej grupy wiekowej zetknęło się z ośmieszaniem i wulgaryzmami. 36,03% młodszych respondentów i 35,53% starszych spotkało się z próbami szantażu. Pobicia są znane 40,78% gimnazjalistom i 43,65% uczniom szkół ponadgimnazjalnych. Wyzwiska i agresja słowna jest znana 74,62% starszym ankietowanym i 68,44% młodszym. Bardzo niepokojącym jest fakt, że wraz z wiekiem wzrasta liczba osób, która miała styczność z powyższymi formami przemocy. Każde zjawisko

jest bardziej powszechne wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Alarmującym jest także procent w obu grupach badanych, którzy spotkali się z poniżaniem, ośmieszaniem i ostatnio bardzo popularną w szkołach agresją słowną.

Zjawiska przemocy	Gimnazjum		Szkoła ponadgimnazjalna	
	TAK	NIE	TAK	NIE
Złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	50,56%	51,12%	56,35%	44,16%
Publikowanie w internecie obraźliwych informacji	45,81%	55,87%	54,31%	46,19%
Publikowanie amatorskich filmów video	31,84%	68,99%	32,49%	68,02%
Poniżanie	60,34%	42,18%	62,44%	38,07%
Zastraszanie	42,18%	58,66%	47,72%	52,79%
Ośmieszanie, wulgaryzmy	68,72%	32,96%	76,14%	24,87%
Szantaż	36,03%	65,36%	35,53%	65,48%
Pobicie	40,78%	60,61%	43,65%	57,36%
Wyzwiska, agresja słowna	68,44%	32,68%	74,62%	25,89%

Tabela 7. Czy znasz przypadki stosowania w Twoim środowisku szkolnym któreś z form przemocy?

W związku z tym chcieliśmy także dowiedzieć się, czy w stosunku do uczniów miało miejsce któreś z zachowań wymienione w poprzednim pytaniu. 29,61% gimnazjalistów i 22,84% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że takie zdarzenia miały miejsce. Pozostali ankietowani – (70,39% młodszych i 77,16% starszych) odpowiedziało, że w stosunku do nich takie zachowanie nigdy się nie wydarzyło. Analizując to pytanie w podziale na płeć, wśród uczniów gimnazjum takiej przemocy doświadczyło 29,28% dziewcząt i 29,94% chłopców. W przypadku uczniów starszych było to 24,74% dziewcząt i 21% chłopców, którzy zostali ofiarami powyższych form przemocy.

Chcieliśmy także dowiedzieć się, czy któryś z badanych uczniów brał czynny udział w akcie przemocy. Wśród respondentów znalazła się grupa – 13,69% gimnazjalistów i 19,29% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, która przyznała się do stosowania przemocy. Pozostali badani - 86,31% uczniów młodszych i 80,71% uczniów starszych nie przyznaje się do uczestnictwa w takim czynnie. Niestety, wraz z wiekiem uczniowie częściej uczestniczą w czynnym akcie przemocy.

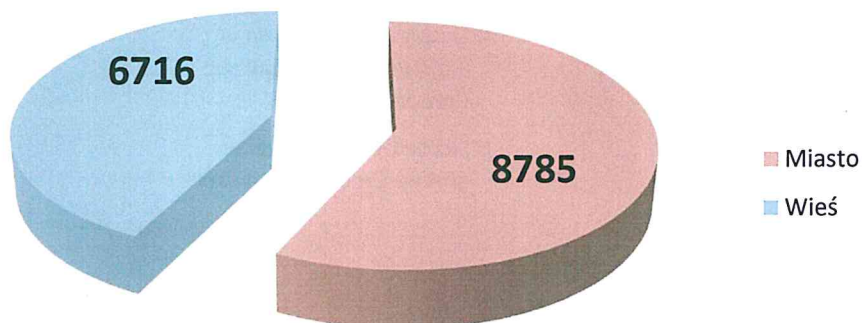
Może być to wynikiem coraz wyższego poczucia swojej siły lub poczucia dorosłości.

Rozdział II

2.1. Diagnoza: Alkoholizm i narkomania na terenie gminy Sępólno Krajeńskie.

Liczba ludności zamieszkującej gminę Sępólno Krajeńskie:

Wykres nr 13

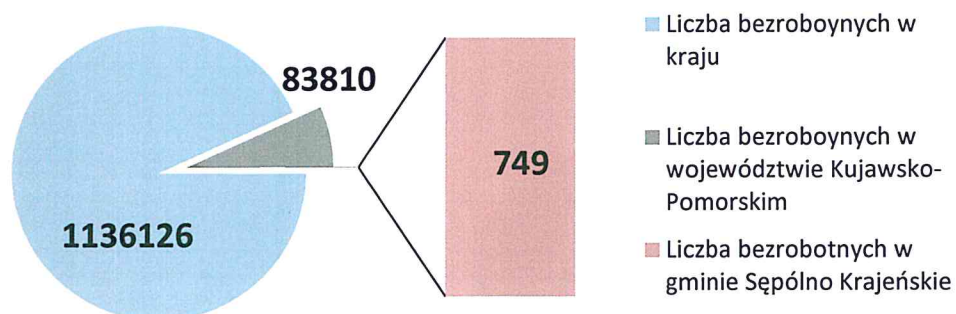
Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim stan na dzień 31.08.2017 r.

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu:

Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim:

Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk społecznych w życiu osób nieposiadających zatrudnienia. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych m.in. takich jak alkoholizm. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Budzi obawy o własny los i możliwości przetrwania całej rodziny, a także odbija się negatywnie na samopoczuciu i stanie zdrowia bezrobotnego. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Wykres nr 14

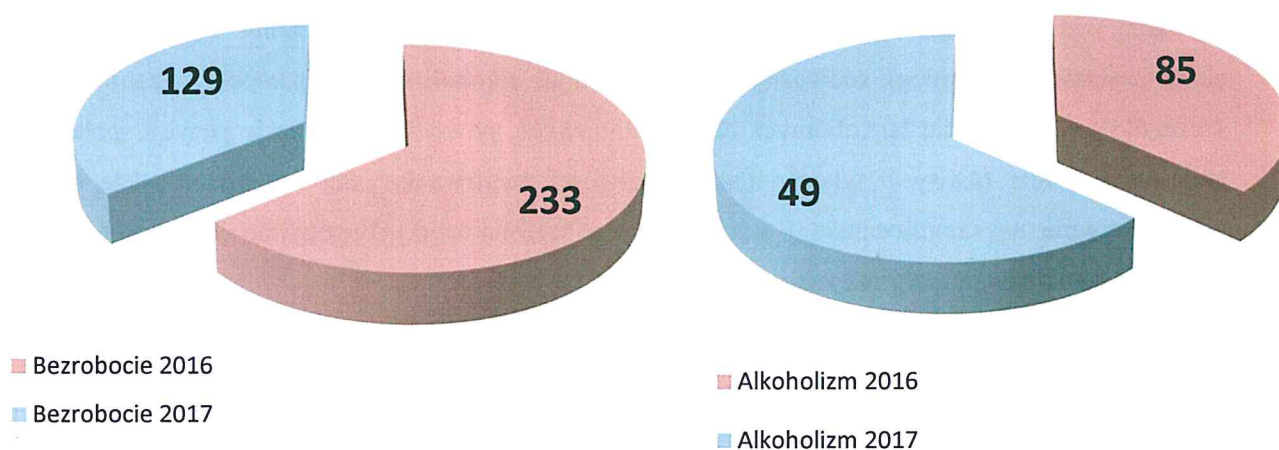

wg. danych WUP Toruń- stan na dzień 31.08.2017r. oraz dane PUP Sępólno Kraj. stan na 31.08.2017r.

Z danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu wynika, iż na dzień 31 sierpnia 2017 roku liczba osób bezrobotnych w Polsce wyniosła 1 136 126 osób, w województwie Kujawsko- Pomorskim 83 810 osób, natomiast na terenie gminy Sępólno Krajeńskie według danych Powiatowego Urzędu Pracy liczba osób bezrobotnych to 749.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim:

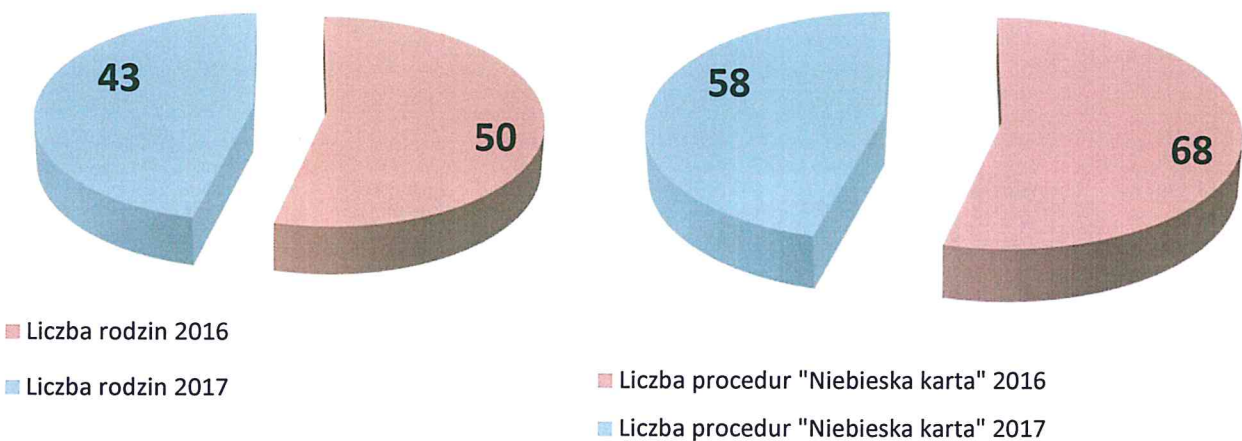
Wykres nr 15 i 16

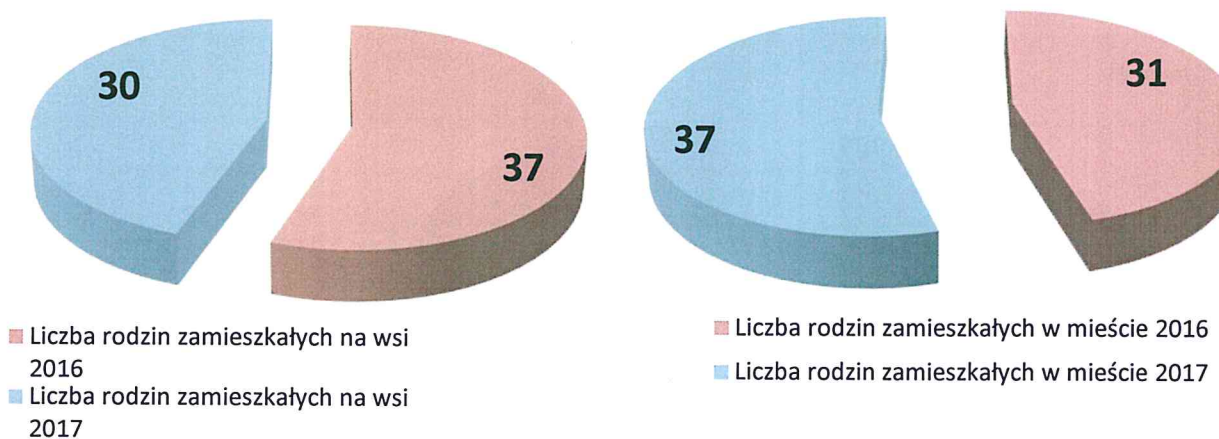
Dane - sprawozdanie MPiPS-03 z dnia 31.12.2016 r. i 31.08.2017 r.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim na dzień 31 grudnia 2016 roku liczba rodzin, w których występowało bezrobocie to 233 jest to 660 osób. Alkoholizm stwierdzono w przypadku 85 rodzin tj. 165 osób. W 2016 roku odnotowano problem narkomanii w statystykach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, która dotyczyła 2 rodzin tj. 2 osób, natomiast w okresie do 31.08.2017 r., narkomania występowała w 1 rodzinach- dotyczyła 1 osoby.

Wykres nr 17 i 18

Wykres nr 19 i 20

Dane na dzień 31.12.2016 r. oraz 31.08.2017 r. - Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim.

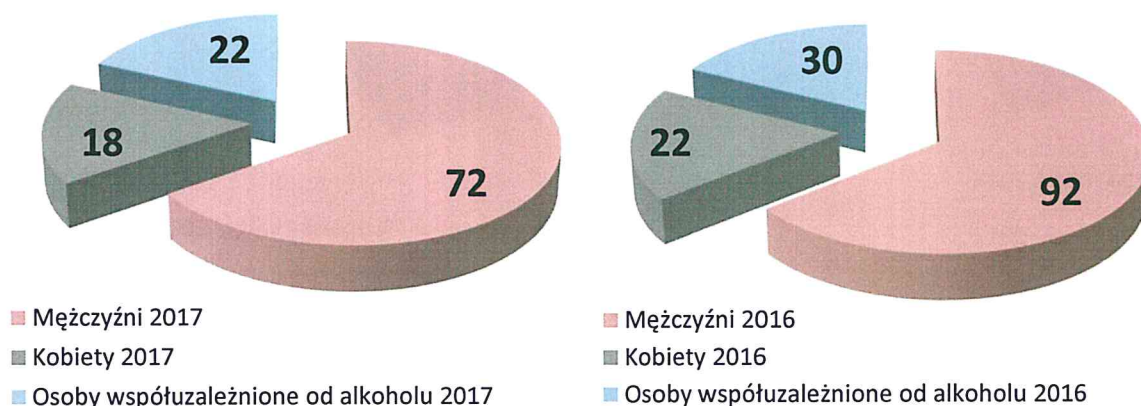
Związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a przemocą, nie ma charakteru przyczynowo skutkowego, można jedynie mówić o współwystępowaniu. Alkoholizm w rodzinie należy traktować jako czynnik ryzyka pojawienia się przemocy w rodzinie. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim w roku 2016 wszczęto 68 procedur „Niebieska Karta” w 50 rodzinach, z czego 37 rodzin mieszka na wsi natomiast 31 rodzin zamieszkuje w mieście. W okresie od stycznia do sierpnia 2017

roku wszczęto 58 procedur „Niebieska Karta” w 43 rodzinach, z czego 28 rodzin zamieszkuje w mieście, a 30 na wsi.

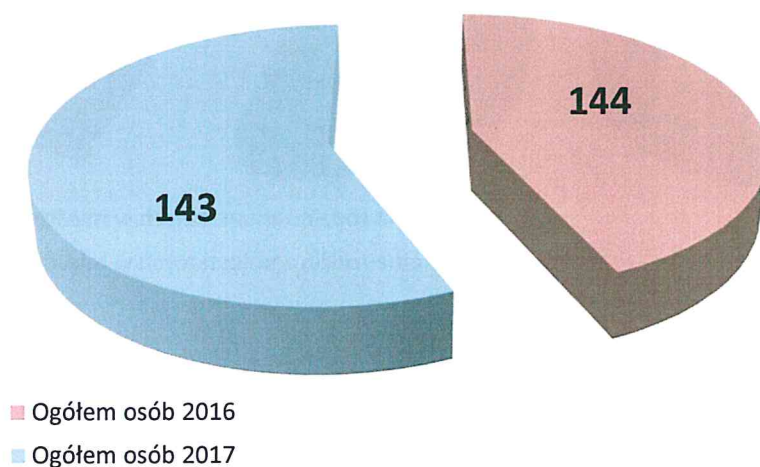
NZOZ „Jantar” Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Sępólnie Krajeńskim:

Brak perspektyw, zwłaszcza bezrobocie, przyczynia się do wzrostu konsumpcji alkoholu, rodzące się w ten sposób problemy i narastająca frustracja powodują niebezpieczną ucieczkę w środki zmieniające świadomość. Poniższe dane przedstawiają liczbę osób, które skorzystały z usług terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych w okresie do 31 grudnia 2016 roku oraz w okresie od stycznia do sierpnia 2017 roku.

Wykres nr 21 i 22

Wykres nr 23

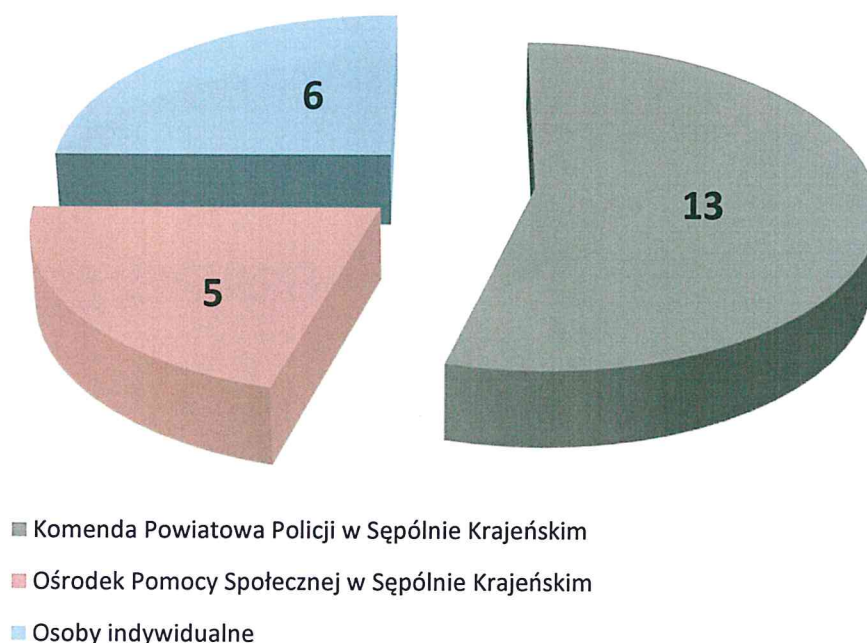
Dane na dzień 31.12.2016 r. i 30.08.2017 r. - NZOZ „JANTAR” Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Sępólnie Krajeńskim.

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim:

w ramach swojej działalności podejmuje między innymi działania mobilizujące osoby do poddania się diagnozie oraz podjęcia ewentualnego leczenia oraz terapii.

Wykres nr 24

Dane na dzień 31.08.2017 r. – GKRPA w Sępólnie Krajeńskim.

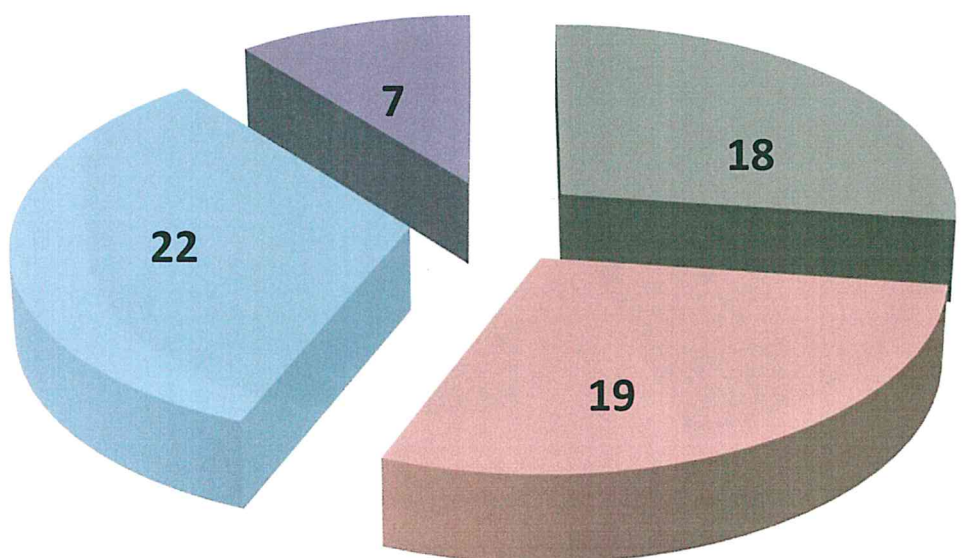
Jak wynika z danych GKRPA do komisji wpłynęło 24 wnioski o wszczęcie postępowania celem skierowania osób na terapię. Zespół motywacyjno-monitorujący wezwał na spotkania 73 osoby, z których zgłosiło się tylko 25 osób, do terapeuty skierowano 24 osoby. Komisja skierowała do Sądu 15 wniosków o zastosowanie leczenia przymusowego.

Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim:

Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim odnotowała w okresie od stycznia do sierpnia 2017 roku 18 przestępstw wynikających z przepisów Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii, 19 przestępstw stwierdzonych z art. 178a Kodeksu Karnego (nietrzeźwi kierujący), 9 wykroczeń z art. 87 Kodeksu Wykroczeń (kierujący w stanie po użyciu alkoholu), 10 wykroczeń z art. 87 Kodeksu Wykroczeń (kierujący pojazdem innym niż mechaniczny), 6 przestępstw

stwierdzonych z art. 178a Kodeksu Karnego (kierujący pod wpływem środków odurzających), oraz 5 małoletnich będących pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

Wykres nr 25

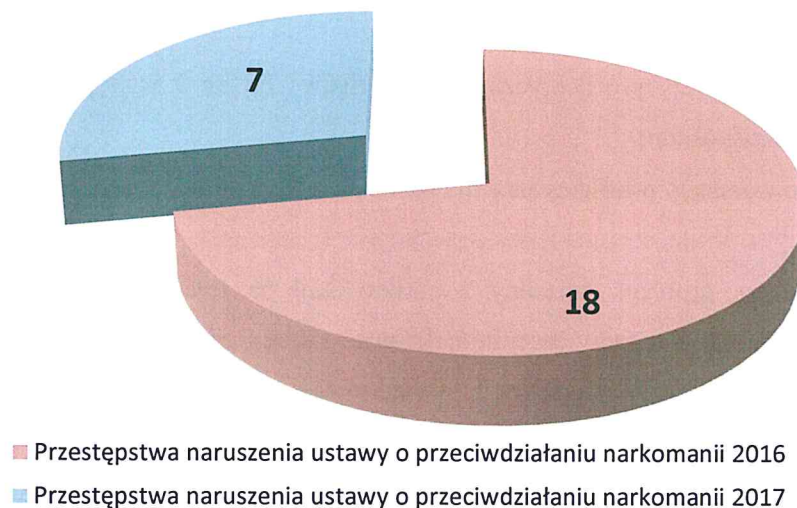

- Przestępstwa wynikające z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
- Przestępstwa stwierdzone z art. 178a kk (nietrzeźwi kierujący)
- Wykroczenia z art. 87 kw (kierujący w stanie po użyciu alkoholu)
- Małoletni pod wpływem alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających

Dane na dzień 31.08.2017 r. - Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim.

Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim:

Wykres nr 26

Dane pozyskane z Komendy Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim na dzień 30.09.2016 r. oraz na dzień 31.08.2017 r.

Według danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim odnotowano na terenie gminy Sępólno Krajeńskie przypadki przestępstw naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- w 2016 roku- 7 przypadków (dane na dzień 30.09.2016r.),
- w 2017 roku- 18 przypadków (dane na dzień 31.08.2017 r.).

Dane dotyczące Punktu Konsultacyjno-Profilaktycznego ds. Przeciwdziałania Narkomanii przy Stowarzyszeniu „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim:

W okresie od stycznia do sierpnia 2017 roku odbyły się dyżury, podczas których:

- przeprowadzono 21 rozmów bezpośrednich z rodzicami i osobami eksperymentującymi z narkotykami,
- odbyły się 23 spotkania z osobami uzależnionymi od narkotyków oraz nieletnimi eksperymentującymi z marihuaną oraz dopalaczami,
- odbyło się 9 spotkań z osobą uzależnioną od narkotyków po pobycie w Ośrodku zamkniętym dla narkomanów,
- udzielono 96 porad telefonicznych dotyczących funkcjonowania punktu, informacji o konsekwencjach zażywania narkotyków, dopalaczy o objawach i reakcjach po ich zażyciu,

- przeprowadzono 3 szkolenia profilaktyczne z młodzieżą SP nr 3 w Sępólnie Krajeńskim na temat dopalaczy i narkotyków,
- przeprowadzono szkolenia warsztatowe podczas biwaku profilaktycznego,
- przeprowadzono 1 szkolenie profilaktyczne z zakresu dopalaczy, narkotyków oraz cyberprzemocy z młodzieżą z SP w Lutowie, SP w Wiśniewie,
- przeprowadzono 1 szkolenie profilaktyczne z zakresu uzależnień z młodzieżą SP nr 1 w Sępólnie Krajeńskim,
- przeprowadzono warsztaty profilaktyczne dla rodziców- ZS nr 2 w Sępólnie Krajeńskim, ZSP w Sępólnie Krajeńskim,
- przeprowadzono warsztaty profilaktyczne dla seniorów z terenu gminy Sępólno Krajeńskie.

Jak wynika z powyższego, problem związany z narkotykami na terenie naszej gminy istnieje i należy wdrożyć odpowiednie programy by minimalizować szkody zdrowotno-społeczne związane z używaniem substancji zmieniających świadomość oraz duży nacisk kłaść na edukację i profilaktykę w tym zakresie.

Rozdział III

3.1. Zasoby umożliwiające realizację Programu.

a)

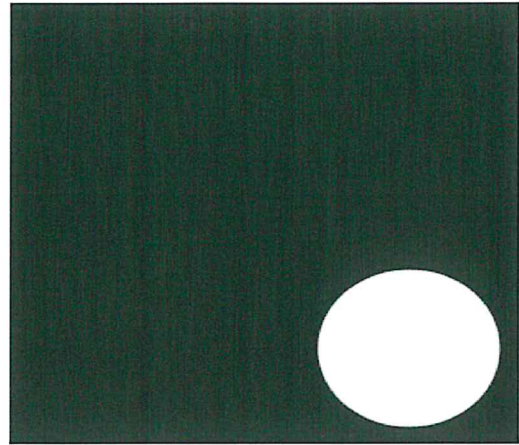
b)

c)

e)

f)

g)

h)

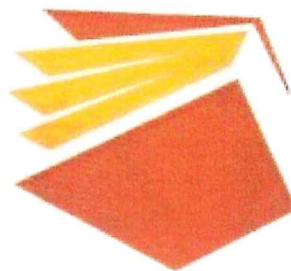
j)

k)

l)

Biblioteka Publiczna
im. J. Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim

m)

n)

- a) **Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim** jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki i możliwości. Pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie, alkoholizmu czy narkomanii itd.
- b) **Punkt Interwencji Kryzysowej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim** Celem działalności Punktu Interwencji Kryzysowej jest udzielanie kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w kryzysowych sytuacjach życiowych, którzy nie znajdują sposobów samodzielnego poradzenia sobie z problemem i nie mają wystarczającego wsparcia w swoim otoczeniu. Punkt Interwencji Kryzysowej zapewnia bezpłatne wsparcie specjalistów:
- pracownik socjalny,
  - prawnik,
  - socjoterapeuta,

- kurator sądowy,
- poradnictwo rodzinne,
- psycholog.

c) Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie Krajeńskim

Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie Krajeńskim działa od 2011 roku.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kurator sądowy.

Głównymi celami ZI są:

1. pomoc rodzinom, osobom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu ich problemów związanych z przemocą w rodzinie,
2. efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu,
3. współdziałanie z innymi podmiotami,
4. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

d) Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim

Komisja działa na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W skład jej wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Główne zadania GKRPA:

- prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z ZZA i ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona ich przed przemocą,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,

- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń działających w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych oraz profilaktyki .

e) Punkt Konsultacyjno - Profilaktyczny ds. Przeciwdziałania Narkomanii przy Stowarzyszeniu „Dorośli - Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim

Punkt Konsultacyjno- Profilaktyczny ds. Przeciwdziałania Narkomanii zajmuje się:

- pierwszym kontaktem i diagnozą młodych ludzi eksperymentujących z narkotykami oraz innymi substancjami psychoaktywnymi,
- informowaniem rodziców, opiekunów jak rozpoznać czy dziecko ma kontakt z narkotykami,
- rozpowszechnianiem bezpłatnych testów sprawdzających zawartość narkotyków w moczu,
- prowadzeniem szkoleń w zakresie rozpoznawania i sygnałów świadczących o kontakcie dziecka z narkotykami dla nauczycieli i rodziców,
- zajęciami informacyjno – profilaktycznymi dla uczniów, nauczycieli i rodziców,
- terapią ambulatoryjną dla uzależnionych od narkotyków,
- informowaniem o możliwości podjęcia terapii w ośrodku we współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii uzależnień w Toruniu.

f) Placówki Oświatowe

Instytucje oświatowe podejmują działania, aby wprowadzić własny i dostosowany do potrzeb program profilaktyczny.

Pomoc psychologiczno– pedagogiczna polega między innymi na:

- podejmowaniu działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki,
- prowadzeniu edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia,
- organizacji zajęć psychoedukacyjnych w celu wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny, zapobieganiu zachowaniom dysfunkcyjnym uczniów oraz wspieraniu ich rozwoju,
- organizacją warsztatów dla rodziców i nauczycieli w celu doskonalenia umiejętności z zakresu komunikacji społecznej oraz umiejętności wychowawczych.

g) Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim

Jednym z podstawowych zadań jakie realizuje policja jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie zjawiskom kryminogennym, współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi.

Policjanci z KPP w Sępólnie Krajeńskim prowadzą m.in. działania prewencyjne mające na celu uświadomienie dzieciom i młodzieży ze szkół konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu czy też eksperymentowaniem z innymi substancjami zmieniającymi świadomość. Działania prewencyjne skierowane są także do osób dorosłych. Funkcjonariusze policji

we współpracy z tut. Ośrodkiem Pomocy Społecznej prowadzą monitoring w rodzinach, gdzie wdrożono procedurę „Niebieskiej Karty”.

h) Stowarzyszenie Klub Abstynenta „JANTAR” w Sępólnie Krajeńskim

Stowarzyszenie stawia sobie za cel (przy współpracy z innymi instytucjami):

- poprawę sytuacji materialno-bytowej rodzin i osób żyjących w ubóstwie,
- zmniejszenie zjawiska bezdomności, alkoholizmu, narkomani i innych patologii społecznych,
- współpracę z organami administracji publicznej oraz z innymi organizacjami pozarządowymi,
- inicjowanie i rozwijanie życia koleżeńskiego członków i sympatyków Stowarzyszenia,
- podejmowania innych działań sprzyjających realizacji misji i celów statutowych Stowarzyszenia.

i) NZOZ „Jantar” Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Sępólnie Krajeńskim

Ośrodek prowadzi:

- sesje indywidualne osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- zajęcia grupowe dla uzależnionych i osób współuzależnionych,
- indywidualne wsparcie psychologiczne dla uzależnionych i współuzależnionych,
- grupę OPT realizującą Osobisty Plan Terapii dla osób z ZZA (grupa terapeutyczna – pogłębiona),
- grupę terapeutyczno - warsztatową (głód alkoholowy) dla osób uzależnionych od alkoholu,
- zajęcia profilaktyczno-edukacyjne skierowane do młodzieży, które prowadzą nieodpłatnie terapeuci dotyczące tematyki uzależnienia od alkoholu i jego skutków.

j) Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim

Jest specjalistyczną placówką wsparcia dziennego, której działania koncentrują się wokół:

- zapewnienia opieki dzieciom wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych, w rodzinach z problemem alkoholowym oraz w środowiskach niekorzystnych dla ich rozwoju,
- udzielania wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom zaburzonym i skrzywdzonym przez los,
- diagnozowania sytuacji dziecka i rodziny,
- wyposażania młodych ludzi w umiejętności radzenia sobie z trudnymi życiowymi problemami i sytuacjami,
- pokazywania jak można atrakcyjnie, twórczo i bezpiecznie spędzić czas wolny,
- wsparcia rodziców w procesie wychowania i radzenia sobie z trudnymi życiowymi sytuacjami,
- zapewnienia pomocy w nauce.

k) „Stowarzyszenie Dorośli - Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim

Stowarzyszenie skupia się m. in. na zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych. Ponadto prowadzi Klub Młodych Twórców, który jest miejscem spotkań młodych ludzi i umożliwia:

- wymianę doświadczeń,
- wspomaganie i rozwijanie potencjału twórczego młodzieży,
- motywowanie młodzieży do samodzielnego poszukiwania różnych rozwiązań ich problemów,
- kreowanie liderów młodzieżowych,
- autokreację i pracę nad sobą,
- integrowanie młodzieży różnych środowisk , kultur i subkultur,
- propagowanie lokalnej kultury, elementów ludowości oraz turystycznych walorów naszego regionu w twórczej aktywności młodzieży,
- stowarzyszenie w swoich szeregach skupia wolontariuszy z różnych krajów i angażuje ich w działalność na rzecz społeczności lokalnej.

l) Biblioteka Publiczna im. Jarosława Iwaszkiewicza w Sępólnie Krajeńskim

Biblioteka pełni funkcję ogólnodostępnej biblioteki publicznej, która ma za zadanie upowszechniać wiedzę i kulturę w społeczeństwie. W/w instytucja podejmuje również różnego rodzaju przedsięwzięcia skierowane do dzieci i młodzieży związane z profilaktyką uzależnień.

m) Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim

Nadrzędnym celem działania CKiS jest pozyskanie i przygotowanie środowiska lokalnego do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. Ma w swojej ofercie zajęcia jako atrakcyjną formę spędzania czasu wolnego z dala od alkoholu i narkotyków. Zajęcia te skierowane są do dzieci i młodzieży, mają charakter edukacyjny, również w obszarze dotyczącym problemu uzależnienia.

n) Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim

Przedmiotem działalności Centrum Sportu i Rekreacji jest realizowanie zadań własnych gminy Sępólno Krajeńskie z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji, m.in.: organizacja zajęć, zawodów, imprez sportowych, rekreacyjnych, turystycznych, propagowanie i realizacja wszystkich usług w zakresie sportu i masowej kultury fizycznej. Dzięki współpracy z Centrum Sportu i Rekreacji Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje różnego rodzaju przedsięwzięcia sportowe (Turniej „Pluszowy Miś”, Turniej Piłkarski „Dzikich Drużyn”, Turniej Piłki Siatkowej) dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Sępólno Krajeńskie mające na celu wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego z dala od wszelkiego rodzaju używek.

Rozdział IV

4.1. Przeciwdziałanie alkoholizmowi – cele, zadania.

Podstawowe cele programu:

1. Ograniczenie rozmiarów negatywnych następstw nadużywania alkoholu.
2. Kształtowanie postaw abstynenckich wśród mieszkańców gminy a w szczególności młodzieży.
3. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej w zakresie postrzegania problemów alkoholowych.
4. Podniesienie wiedzy na temat konsekwencji nadużywania alkoholu u dzieci, młodzieży oraz dorosłych.
5. Promowanie postaw trzeźwościowych.
6. Podnoszenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele są realizowane poprzez następujące zadania:

Zadanie I		
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób współuzależnionych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim	luty – grudzień 2018 r. 22.000,00 zł

Zadanie II		
Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
Działalność Świetlicy Terapeutycznej m.in. zajęcia socjoterapeutyczne, dożywianie.	Otwarty konkurs ofert przeprowadzony przez Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim w ramach	

<p>Warsztaty umiejętności rodzicielskiej, których efektem będzie m. in. zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców.</p> <p>Sporządzanie diagnozy indywidualnej dziecka i jego sytuacji rodzinnej i szkolnej.</p> <p>Praca ze stałymi grupami dzieci oraz w kontakcie indywidualnym.</p> <p>Przygotowanie i realizacja indywidualnych programów rozwojowo- terapeutycznych dla dzieci.</p> <p>Współpraca z rodziną dziecka (m. in. diagnoza sytuacji rodzinnej, rozwiązywanie problemów rodziny, omawianie postępu dziecka w procesie socjoterapii.</p> <p>Współpraca z instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów, głównie z zakresie interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.</p> <p>Finansowanie zatrudnienia pracowników merytorycznych w placówkach wsparcia dziennego realizujących zadania określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>współpracy z placówkami wsparcia dziennego na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie</p> <p>Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>styczeń – grudzień 2018r.</p> <p>65.000,00 zł</p>
---	--	--

Dofinansowanie obozu socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych stanowiącego uzupełnienie całorocznej pracy dzieci w Świetlicy Terapeutycznej	Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim	czerwiec – lipiec 2018 r. 17.000,00 zł
Organizowanie i finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych		
Tworzenie systemowego wsparcia w postaci szkolenia pn. "Dzieci z problemem FAS- dzieci z płodowym zespołem alkoholowym" dla rodziców oczekujących i planujących dzieci oraz osób pracujących z małymi dziećmi	Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim	czerwiec – sierpień 2018r. 2.000,00 zł
Zadanie III		
Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności pomoc w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
Praca psychologa, socjoterapeuty, pracownika socjalnego, kuratora sądowego, prawnika, poradnictwo rodzinne	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim Punkt Interwencji Kryzysowej w Sępólnie Krajeńskim	styczeń – grudzień 2018 r. 29.000,00 zł
Organizowanie cyklicznych szkoleń i konferencji dla członków zespołu interdyscyplinarnego oraz osób zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny w Sępólnie Krajeńskim Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim	styczeń – grudzień 2018 r. 16.000,00 zł
Praca w grupach roboczych	Oświata	
Wizyty pracowników socjalnych z funkcjonariuszami		

<p>policii w środowiskach, gdzie wdrożono procedurę „Niebieskiej karty”</p>	<p>Ochrona Zdrowia Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim</p>	
---	--	--

Zadanie IV		
Działalność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
<p>Przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek zawartych w art. 24 ustawy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Członkowie oraz Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim</p>	<p>styczeń – grudzień 2018 r. 49.500,00 zł</p>
<p>Praca w ramach zespołów motywujących</p>	<p>Wynagrodzenie dla członków Komisji ustala się za posiedzenie Komisji w wysokości. Przewodniczący 20%, Zastępca 20%, Sekretarz 50%, Członek- koordynator programu 20 %, Członek 10 %.</p>	
<p>Przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym (opinie biegłego psychologa i psychiatry sądowego)</p>	<p>najniższego wynagrodzenia pracownika określonego przez ministra właściwego do spraw pracy.</p>	
<p>Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>	<p>(w przypadku posiedzenia gminnej komisji dwa razy w miesiącu sekretarz otrzymuje za</p>	

	<p>1 posiedzenie 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez ministra właściwego ds. pracy, za</p> <p>2 posiedzenie 20% w/w wynagrodzenia), zwrot kosztów podróży członków GKRPA, którzy uczestniczyli w szkoleniach.</p>	
--	---	--

<p style="text-align: center;">Zadanie V</p> <p style="text-align: center;">Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.</p>		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
<p>Wsparcie programów profilaktycznych szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych</p> <p>Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych (organizacja Turnieju „Pluszowy Miś”, Turnieju Piłkarskiego „Dzikich Drużyn”, Turnieju Piłki Siatkowej)</p> <p>Wspomaganie działań prewencyjnych KPP w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Zorganizowanie gwiazdki dla dzieci i ich rodziców uczęszczających do Świetlicy Terapeutycznej</p> <p>Promocja życia w trzeźwości</p> <p>Wsparcie finansowe wypoczynku letniego dzieci z</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Szkoły Podstawowe, Gimnazjalne, Ponadgimnazjalne z terenu gminy Sępólno Krajeńskie</p> <p>Organizacje Pozarządowe</p> <p>Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Świetlica Terapeutyczna Sołectwa</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim</p> <p>Oddział Odwykowy Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Świeciu</p>	<p>styczeń – grudzień 2018 r.</p> <p>35.500,00 zł</p>

rodzin dysfunkcyjnych		
Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia.		
Działania profilaktyczne uświadamiające niebezpieczne następstwa zażywania dopalaczy.		

Zadanie VI		
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i grup samopomocowych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
Profilaktyka, działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych u osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych.	Otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych przeprowadzony przez Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim	styczeń – grudzień 2018 r. 19.000,00zł.

Rozdział V

5.1. Przeciwdziałanie narkomanii – cele, zadania.

Podstawowe cele programu:

1. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat negatywnych konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych oraz podkreślenie znaczenia działań profilaktycznych.
2. Zwiększenie zasobów profesjonalnie przygotowanych osób realizujących działalność profilaktyczną.
3. Współpraca z różnego rodzaju instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem narkomanii.
4. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej.

Cele są realizowane poprzez następujące zadania:

Zadanie I		
Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych realizujących zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów narkomanii.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
Prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii adresowanych w szczególności do określonych grup docelowych (młodzieży z terenu gminy Sępólno Krajeńskie)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim, Punkt Interwencji Kryzysowej w Sępólnie Krajeńskim, Organizacje pozarządowe	styczeń – grudzień 2018 r. 15.000,00zł

<p>Pomoc dla rodziców dzieci zażywających narkotyki poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informowanie o formach pomocy dzieciom i młodzieży zażywającym narkotyki, • wykrywanie zagrożeń narkotycznych występujących w rodzinach, • uświadamianie członkom rodzin zagrożeń wynikających z narkomanii, • dokonywanie przez pracowników socjalnych diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem narkomanii. 	<p>otwarty konkurs ofert przeprowadzony przez Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim</p>	
---	---	--

Zadanie II		
Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.		
Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
<p>Wspieranie szkół z terenu gminy Sępólna Krajeńskiego w rozwijaniu działań profilaktycznych</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim,</p>	<p>styczeń – grudzień 2018 r.</p>
<p>Wspieranie merytoryczne kadry pedagogicznej przy opracowywaniu szkolnych programów profilaktycznych</p>	<p>Placówki oświatowe w gminie Sępólna Krajeńska,</p>	<p>w okresie roku szkolnego</p>
<p>Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób eksperymentujących z narkotykami</p>	<p>Organizacje pozarządowe</p>	<p>styczeń – grudzień 2018 r.</p>

Zadanie III

Szkolenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii, zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych.

Nazwa działania	Podmioty realizujące	Realizacja i koszt
<p>Prowadzenie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób realizujących zadania profilaktyczne obejmujące problematykę narkomanii, w szczególności dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracowników szkół i placówek oświatowych, <ul style="list-style-type: none"> • pracowników socjalnych, • socjoterapeutów pracujących w świetlicy terapeutycznej, • kuratorów sądowych, dzielnicowych, specjalisty ds. nieletnich 	<p>Organizacje pozarządowe</p>	<p>styczeń – grudzień 2018 r.</p> <p>(koszty uwzględniono w zadaniu I)</p>
<p>Prowadzenie stałego systemu wymiany informacji na temat działań podejmowanych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z posiadaniem, zażywaniem substancji psychoaktywnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki oświatowe w gminie Sępólno Krajeńskie, • Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim, • Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sępólnie Krajeńskim, • Liceum Ogólnokształcące w Sępólnie Krajeńskim, • Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim, • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Doktor” w Sępólnie Krajeńskim, • NZOZ SPAMED w Sępólnie Krajeńskim, 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Diagnostyczno- Lecznicy „BONUS-PLUS” w Sępólnie Krajeńskim • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim, <ul style="list-style-type: none"> • Zespół Kuratorów Sądowych, • Inne instytucje i organizacje pozarządowe, 	
--	--	--

Rozdział VI

Wskaźniki monitoringu w 2018 roku i spodziewane efekty realizacji Programu.

1. Liczba osób objętych terapią.
2. Liczba osób objętych działaniami pomocowymi- m.in. współuzależnieni, dzieci z grup ryzyka, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
3. Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi.

Spodziewane efekty realizacji Programu:

1. Zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w formach alternatywnego spędzania czasu wolnego.
2. Wzrost wiedzy mieszkańców gminy na temat możliwości uzyskania pomocy.
3. Pogłębienie wiedzy o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zwiększenie wiedzy młodzieży i dorosłych na temat negatywnych skutków uzależnień.
5. Zmiana stereotypów utrudniających świadczenie pomocy osobom tego wymagających.
6. Wzrost inicjatyw społeczności lokalnej podejmowanych na rzecz zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży jak również pomocy osobom uzależnionym.

Rozdział VII

Wszystkie zadania uwzględnione w niniejszym programie oparte są na Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.), Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm.), Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390), Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.), Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016- 2020, Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 ze zm.).

Źródła finansowania programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 będzie realizowany przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych, stanowiących dochody z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (100% wydatków). Plan budżetu na 2018 rok to kwota 270.000,00 złotych. W przypadku wzrostu uzyskania dochodów z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o 10% w roku 2018- środki te zostaną wykorzystane zgodnie z niniejszym programem.

Sposób kontroli realizacji programu

Nadzór nad realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 sprawuje Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej składa roczne sprawozdanie merytoryczno-finansowe z wykonania programu Burmistrzowi Sępólna Krajeńskiego oraz Radzie Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ**

Kazimierz Jagodziński

